

ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน
ของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในบ้านโพนคำย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

Biodiversity and the use of folk herbs used externally
in Ban Phon Khai, No.6 Naor Sub - district,
Mueang Loei District, Loei Province

จิตติภัทร เฌียงเหนือ¹ พรรณนิภา คำมานิตย์² วชิภา ราคาแพง³

E-mail: sb6340148110@lru.ac.th sb6340148116@lru.ac.th sb6340148120@lru.ac.th

โทรศัพท์: 096-083-0580 098-623-3462 095-659-5527

บทคัดย่อ

ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของ พืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในบ้านโพนคำย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ตั้งอยู่พิกัด 17.49181 ตะวันออก และ 101.7345 เหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 249 เมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านที่ใช้ภายนอก เริ่มศึกษาตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน 2565 ถึง เดือนกันยายน 2565 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา โดยการลงพื้นที่สำรวจพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอกตามแผนที่ของหมู่บ้าน และได้ทำการสุ่มลงพื้นที่สำรวจในบ้านโพนคำย และใช้แบบสัมภาษณ์กับชาวบ้านจำนวน 48 หลังคาเรือน ซึ่งในแต่ละหลังคาเรือนก็ยังมีการปลูกพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก และได้นำพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอกมาใช้ประโยชน์ในด้านยารักษาโรค ด้านอาหาร และด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเชื่อ ฯลฯ จากการสำรวจพบพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอกทั้งหมด 23 วงศ์ 30 ชนิด พืชสมุนไพรที่พบมากที่สุดจะอยู่ในวงศ์ EUPHORBIACEAE พบทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ สบู่แดง สบู่ดำ เปล้าใหญ่ หนุมานนั่งแท่น และน้ำมันมะพร้าว ตามลำดับ และกระจายอยู่ในวงศ์อื่น ๆ วงศ์ละ 1 ชนิด มีการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในหลายด้านทั้งพืชที่ชาวบ้านใช้เป็นพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก จำนวน 30 ชนิด พืชที่ใช้เป็นทั้งอาหาร จำนวน 9 ชนิด พืชที่ใช้เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเชื่อ ฯลฯ จำนวน 9 ชนิด และมีการใช้ประโยชน์ในการรักษาโรค จำนวนออกเป็น 5 กลุ่ม คือ รักษาโรคผิวหนัง และบาดแผล 5 ชนิด รักษาอาการปวดจากแมลงกัดต่อย 9 ชนิด รักษาอาการบวม 10 ชนิด ห้ามเลือด 5 ชนิด และใช้รักษาโรคอื่น ๆ อีก 1 ชนิด

คำสำคัญ: พืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก , การสำรวจพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก , การใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก , พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน

Abstract

Biodiversity and its use according to folk botany of externally used medicinal plants In Ban Phon Khai, No.6 Nao Sub-District, Mueang Loei District, Loei Province Located 17.49181 east and 101.7345 north, 249 metres high. The objective is to study the uses of externally used folk botany. From the beginning of June 2022 to September 2022 the researchers conducted the study by conducting a survey of medicinal plants used outside according to the village map, and randomly conducted a survey site in Ban Phon Khai and used interviews with the 48 villagers. On each roof, there are also herbs used outside. And it has adopted medicinal plants that are used externally for medicinal purposes. Food and local culture beliefs etc. According to a survey of 23 families 30 species the most common medicinal plants are in the family EUPHORBIACEAE a total of 5 species namely Bellyache Bush, Black soap, Croton roxburghii, Gout plant and Asthma weed respectively, It is useful according to folk botany in many ways, including plants that are used by the locals as medicinal plants used externally 30 species. The plant is used as a whole food. There are 9 species of plants used as local cultures and beliefs, etc.

It is classified into 5 groups be wound healing 5 species, Pain relief 9 species, Treat swelling bruising 10 species, Hemostatic 5 species, Diseases other Cure 1 species.

Keywords: externally used medicinal plants, survey of externally used medicinal plants, folk botanical uses of externally used herbs, folk botany

¹ รุติภัทร เฌียงเหนือ พรรณนิภา คำมานิตย์ วชิภา รากาแพง หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครารัตน์ มาชนันพันธ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ ตำแหน่งประธานสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป หน่วยงานสังกัดครุศาสตร์ จังหวัดเลย (นักวิชาการ/นักวิจัยทั่วไป)

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่รวบรวมความอุดมสมบูรณ์ทั้งพืช สัตว์ และแร่ธาตุที่หลากหลายนานาพันธุ์ ภายใต้ระบบนิเวศที่แตกต่างกัน สมุนไพรเป็นพืชที่คนไทยรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สมุนไพรจะนำมาใช้เป็นอาหารและยารักษาโรค ซึ่งพืชบางชนิดมีประโยชน์หลายด้านที่เป็นมากกว่าอาหารและยา ส่วนของความรู้เชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อของชุมชนและสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรนั้น เกิดจากความรู้เชิงวัฒนธรรม การทดลองปฏิบัติ และการถ่ายทอดโดยชุมชน เป็นเวลาต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน เป็นการเรียนรู้จากความจริงของการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน

จังหวัดเลย ส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงและล้อมรอบไปด้วยภูเขา ป่าไม้ที่ขึ้นสลับซับซ้อน ส่งผลให้อุณหภูมิมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในฤดูฝน จะมีฝนตกชุกพอประมาณ ซึ่งทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก และวิถีชีวิตของผู้คนในบ้านโนนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีอาชีพทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อีกทั้งผู้คนในหมู่บ้านยังนิยมปลูกพืชผักสมุนไพรไว้ในครัวเรือน และยังมีการนำพืชผักสมุนไพรในครัวเรือนมาใช้ประโยชน์ในด้านการรักษาอาการเจ็บป่วย บำรุงร่างกาย ตลอดจนนำมาเป็นส่วนประกอบในด้านอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสมุนไพรในท้องถิ่น ซึ่งจะมีการถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการใช้สมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเช่น นำพืชสมุนไพรมาใช้บรรเทาอาการภายนอก ได้แก่ ว่านหางจระเข้ นำมาทาแผลน้ำร้อนลวก ขมิ้นชันนำมาทาผื่นคัน ใบสาบเสือนำมาใช้ห้ามเลือด สบู่ดำ และเปลือกไผ่นำมาใช้ทาแผลร้อนในปาก หนุ่มนั่งแท่น นำมาทาแผลที่เกิดจากอุบัติเหตุได้ เพื่อที่จะทำให้แผลหายเร็วขึ้น เป็นต้น แต่ในปัจจุบันเยาวชนในท้องถิ่นนิยมใช้ยาแผนปัจจุบันที่มันสะดวกต่อการรักษาและหาซื้อได้ง่าย ซึ่งการใช้สมุนไพรในท้องถิ่นเริ่มลดน้อยลง โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นหลังที่ไม่นิยมใช้ยาแผนโบราณมาบรรเทาอาการภายนอก แต่ยังคงมีชาวบ้านและผู้สูงอายุที่นิยมใช้สมุนไพรในท้องถิ่นมารักษาโรคหรือบรรเทาอาการภายนอกเบื้องต้น

ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงมีความสนใจอยากจะศึกษาชนิดและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก และได้ทำการลงพื้นที่สำรวจในบ้านโนนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย และคณะผู้วิจัยจึงคิดที่จะศึกษาชนิดของพืชสมุนไพรในท้องถิ่นที่ใช้ภายนอก และอยากจะทำรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของสมุนไพรในท้องถิ่นที่ใช้ภายนอก ได้แก่ ชื่อของสมุนไพร วิธีการใช้สมุนไพรมาบรรเทาอาการภายนอก การใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรในด้านต่าง ๆ และอยากอนุรักษ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งได้มีการถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการใช้สมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ และเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชนิดของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในบ้านโนนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย
เป็นวิจัยสำรวจ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
จำนวนประชากรทั้งหมด 238 ครัวเรือน และสัมภาษณ์ 48 ครัวเรือน
 - 2.1 คิดเป็น 20 %
 - 1) ผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
 - 2) ผู้ที่มีบ้านติดขอบถนนเส้นทางหลัก
 - 2.2 สมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 - 1) ชนิดของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 - 2) การใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
 1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านในท้องถิ่นที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 2. แบบบันทึก ใช้สำหรับจดบันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัณฐานวิทยาของพืช ได้แก่ ลักษณะวิสัย ลำต้น ใบ ดอก ผล และเมล็ด เก็บตัวอย่างพืชสด และเก็บตัวอย่างพืชอัดแห้ง เพื่อนำมาตรวจสอบลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืช และการใช้ประโยชน์ของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 3. การถ่ายภาพ โดยใช้กล้องถ่ายภาพลักษณะสัณฐานวิทยาของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก รวมไปถึงการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 4. แผนที่หมู่บ้านโปนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ใช้ในการสำรวจตามเส้นทางหมู่บ้านและบริเวณเส้นทางเดินของหมู่บ้าน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 2. ติดต่อที่ปรึกษาของการทำวิจัยเพื่อเสนอเค้าโครงการทำวิจัย
 3. จัดทำหนังสือขออนุญาตลงพื้นที่จากอาจารย์ประจำวิชา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
 4. ติดต่อปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน เพื่อให้ความรู้ในเรื่องของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก
 5. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป
 6. ศึกษาข้อมูลและเส้นทางการสำรวจของหมู่บ้าน โดยมีผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้นำทางสำรวจชนิดของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก โดยเดินทางตามเส้นทางแผนที่ของบ้านโปนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
 7. ลงพื้นที่สำรวจตามเส้นทางหมู่บ้าน และใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านและชาวบ้าน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20 จากจำนวนทั้งสิ้น 238 ครัวเรือน ร้อยละ 100 ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 48 ครัวเรือน (ร้อยละ 20)

8. จัดบันทึกข้อมูลของชนิดลักษณะทางพฤกษศาสตร์และถ่ายภาพลักษณะสัณฐานวิทยาของพืช ได้แก่ ลักษณะวิสัย ลำต้น ใบ ดอก ผล และเมล็ด เก็บตัวอย่างพืชสด และเก็บตัวอย่างพืชอัดแห้ง เพื่อนำมาตรวจสอบลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืช และการใช้ประโยชน์ของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก

9. รวบรวมข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำมาให้ปราชญ์ชาวบ้านตรวจสอบข้อมูล ได้แก่ ชื่อ ชนิด และการใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก

10. ตรวจสอบลักษณะภายนอกของพืช ชื่อวิทยาศาสตร์ โดยการเปรียบเทียบกับหนังสืออนุกรมวิธานพืชต่าง ๆ เช่น สารานุกรมสมุนไพรไทย เพื่อนำมาตรวจสอบในการระบุชนิดของพืชสมุนไพร

11. บันทึกข้อมูล โดยใช้วิธีการจัดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาของปราชญ์ชาวบ้าน และบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงเมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ขัดข้อง ผู้วิจัยจะได้บันทึกเสียงไว้ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้มากขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า คือ การตรวจสอบข้อมูล โดยการเปรียบเทียบมุมมองหลาย ๆ ด้าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ การตรวจสอบข้อมูลใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบดังนี้

1.1 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้วยข้อมูล เป็นการตรวจสอบว่า ผู้วิจัยนั้นได้ข้อมูลมาอย่างไร ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบ คือ การตรวจสอบข้อมูล แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ที่แตกต่างกัน

1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย เป็นการตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนได้ข้อมูลอะไรมาบ้าง มีข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างไร โดยมีการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตไม่ใช่ผู้วิจัยคนเดียวเป็นผู้สังเกตโดยตลอด

1.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีต่างไปจากเดิม จะทำให้การตีความหมายของข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

1.4 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เป็นการใช่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในหมู่บ้านโพนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยผู้วิจัย ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านได้ทำการลงสำรวจภาคสนามตามเส้นทางเดินของหมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละครัวเรือนก็ยังมีการปลูกพืชสมุนไพร และได้นำพืชสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ ในด้านยารักษาโรค และด้านอาหาร จากการสำรวจพบพืชสมุนไพรทั้งหมด 23 วงศ์ 30 ชนิด โดยวงศ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ EUPHORBIACEAE พบทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ สบู่แดง สบู่ดำ เปล้าใหญ่ หนุมานั่งแท่น น้ำนมราชสีห์ ตามลำดับ

การใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรใช้ภายนอก แบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่ ด้านยารักษาโรค จำนวน 30 ชนิด ด้านอาหาร จำนวน 11 ชนิด และมีการใช้ประโยชน์ในการรักษาโรค แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) รักษาโรคผิวหนัง และบาดแผล 5 ชนิด 2) รักษาอาการปวด จากแมลงกัดต่อย 9 ชนิด 3) รักษาอาการบวม 10 ชนิด 4) ห้ามเลือด 5 ชนิด 5) อื่น ๆ 1 ชนิด การใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน จากสมุนไพรนั้น จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น วิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ปัจจุบันการนำพืชสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ได้มีจำนวนลดลงเป็นอย่างมาก จนเกือบที่จะสูญหายไป ดังนั้นจึงมีการส่งเสริม อนุรักษ์ การใช้พืชสมุนไพรอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในหมู่บ้านโนนค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลน้ออ อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย ตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน 2565 ถึงเดือนกันยายน 2565 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก และบันทึกภาพลักษณะของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก แล้วนำมาจำแนกระบุชนิด บรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์และศึกษาการใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอก จากการสำรวจพบพืชสมุนไพรในท้องถิ่นทั้งหมด 23 วงศ์ 30 ชนิด โดยวงศ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ EUPHORBIACEAE พบทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ สับปะรด สับปะรดดำ เปล้าใหญ่ หนุมานนั่งแท่น น้ำมันราชสีห์ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน คือ นายบุญเทียน เทพวงษ์ พบว่าส่วนใหญ่นำพืชไปใช้เป็นยาสมุนไพรและรับประทานอาหาร เช่น อัญชัน ดอกนํามาคั้นใช้สีจากการต้ม และคั้นน้ำของดอกเพื่อมาผสมกับแป้งต่าง ๆ ทำเป็นขนมชั้น ทับทิมกรอบ บัวลอย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรารัตน์ มาชนพันธ์ (2560) ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรในท้องถิ่นหมู่บ้านศรีเจริญ ตำบลเลยวังไสย์ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย โดยการสำรวจ และเก็บตัวอย่างพืชสมุนไพรท้องถิ่น ดำเนินการศึกษาโดยการลงสำรวจตามเส้นทางเดินของหมู่บ้าน และจัดจำแนกหมวดหมู่ของพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ตาม

3. ด้านทุนสนับสนุน ควรมีการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาพืชสมุนไพรในท้องถิ่นไปสู่การใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น มีการทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร เพื่อให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

4. ด้านการให้ความรู้ จัดการประชุมที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน มีการเรียนเชิญคนในหมู่บ้านมาแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้พืชสมุนไพรที่ใช้ภายนอกของแต่ละครัวเรือนที่แตกต่างหรือเหมือนกัน เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมการประชุม และร่วมฟังอภิปรายผลการลงพื้นที่สำรวจการวิจัย

5. ด้านการเผยแพร่ข้อมูล เราจะนำหนังสือวิจัย เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ตามพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของสมุนไพรที่ใช้ภายนอก ในบ้านโป่งค้าย หมู่ที่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย และตัวอย่างการอัดแห้ง อย่างเช่น สันฐานวิทยาของใบโป่งค้ายให้ห้องสมุดของหมู่บ้านและวัดประจำหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

คัดค้านัฐ ชื่นวงศ์อรุณ. (2563). ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity). [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <https://ngthai.com/science/>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 13 มิถุนายน 2565)

ครูบ้านนอกดอตคอม. (2552). พืชสมุนไพรพื้นบ้าน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.kroobannok.com/24003>. (วันที่สืบค้นข้อมูล : 13 มิถุนายน 2565)

จิตรระพี บัวผัน. (2548). เรียนรู้เรื่องสมุนไพร. กรุงเทพฯ : ปิรามิด.

จิตรราภรณ์ รัชพันธ์. (2549). หลักอนุกรมวิธานพืช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.

เจนจบ ยิ่งสุมล. (2555). สารานุกรมสมุนไพรไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทวี.พี. จำกัด.

ณัฐตรา จันทรสวานิชย์ และคณะ. (2558). พืชสมุนไพรในประเทศไทย. : ตอนที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย. (2555). พฤกษชาติสมุนไพร. กรุงเทพฯ : บริษัทสามาเจริญพาณิชย์ จำกัด

อทิฐิตยา ไพรสน และเอกภพ สอนพรหม. (2564). ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่ใช้ภายใน ในหมู่บ้านก้างปลา หมู่ที่ 9 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. (รายงานผลการวิจัย).

เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อิศรารัตน์ มาขันพันธ์. (2561). การสำรวจพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (รายงานผลการวิจัย). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อิศรารัตน์ มาขันพันธ์. (2560). การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรท้องถิ่นในหมู่บ้านศรีเจริญ ตำบลเลยวังไสย์ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย. (รายงานผลการวิจัย). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

